

ЗМІСТ ПРАКТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО АСПІРАНТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 ОСВІТНІ/ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ ДЛЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ: ГЕРМАНСЬКІ/РОМАНСЬКІ МОВИ»

д. пед. н. *Ніколаєва С. Ю.*

Україна, м. Київ, Київський національний лінгвістичний університет

ARTICLE INFO

Received 04 March 2018

Accepted 19 March 2018

Published 12 April 2018

KEYWORDS

doctor of philosophy,
foreign languages,
Germanic languages,
methodological competence,
postgraduate study,
practical preparation,
professional tests,
program,
Romance languages,
theory and methodology of
teaching

ABSTRACT

In the article it is proved that the components of the admission professional test to the postgraduate study in specialty 011 Educational / pedagogical sciences for the specialization "Theory and Methods of Teaching: German / Romance Languages" should be integral, general and professional competencies. In view of the fact that each of the professional competencies consists of at least four components: knowledge, skills, abilities, readiness to master and improve the professional and methodological competence of a foreign language teacher / professor, the author concluded that in the process of professional testing it is necessary to control not only theoretical preparation of applicants, but practical as well. The volume of such training in the discipline "Methodology of teaching foreign languages and cultures" is specified according to four content modules and is divided into gnostic, communicative-educational, constructive-planning and organizational methodological professional skills.

© 2018 The Author.

Вступ. Згідно Закону «Про вищу освіту» 2014 року в Україні розпочато підготовку доктора філософії, у зв'язку з чим виникло чимало невирішених проблем. Однією з них вважаємо зміст вступного іспиту до аспірантури. У попередніх публікаціях нами було конкретизовано складові інтегральної компетентності, загальних та фахових компетентностей, які підлягають оцінюванню у процесі фахового випробування [3]. Кожна з фахових компетентностей складається, як відомо, щонайменше з чотирьох компонентів: знань, навичок, умінь, готовності до оволодіння та удосконалення професійно-методичної компетентності викладача/вчителя іноземної мови тощо [8]. Нагадаємо, що методична компетентність – це здатність ефективно виконувати всі види професійно-методичної діяльності, а також довготривала готовність до професійно-методичного й особистісного саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя [1, с.7]. Вимоги до знань вступників до аспірантури з дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур» нами було висвітлено в іншій публікації [5].

Метою цієї статті є опис змісту практичного компонента фахового випробування вступників до аспірантури, визначеного нами у відповідності до державних документів з вищої освіти, інструктивно-методичних рекомендацій МОН України з розроблення освітніх програм [6], ключових положень проекту «TUNING»[7] щодо загальних і спеціальних компетентностей, якими має оволодіти доктор філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та змісту підготовки магістрів освіти з методики навчання іноземних мов [2,4].

Результати досліджень. Згідно з метою статті наведемо обсяг *практичної* підготовки, якою має володіти вступник до аспірантури. Навчальна дисципліна «Методика навчання іноземних мов і культур у закладах загальної середньої освіти (ЗСО) / закладах вищої освіти (ЗВО)» складається зазвичай з чотирьох змістових модулів [2]:

- Теоретичні засади методики формування іншомовної комунікативної компетентності у ЗСО/ЗВО.
- Методика формування іншомовної комунікативної компетентності у ЗСО/ЗВО..
- Організація процесу навчання іноземних мов і культур у ЗСО/ЗВО.

– Методи навчання іноземних мов і культур у ЗСО/ЗВО.

Конкретизуємо другий компонент методичної компетентності вступника до аспірантури – методичні вміння (гностичні, комунікативно навчальні, конструктивно-планувальні, організаційні) – в межах кожного зі змістових модулів.

Змістовий модуль 1. «Теоретичні засади методики формування іншомовної комунікативної компетентності у ЗСО/ЗВО»

Гностичні вміння

– опрацювати наукові джерела з теорії методики з метою глибокого осмислення методики як науки та основних напрямів її розвитку;

– аналізувати структуру і зміст програм з іноземної мови для ЗСО/ЗВО;

– аналізувати структуру і компоненти НМК і методичних концепцій, які покладені в їх основу;

– орієнтуватися в кінцевих і проміжних вимогах програми щодо динаміки формування в учнів/студентів іншомовної комунікативної компетентності;

– співвідносити кінцеві цілі навчання і вимоги програми з конкретними умовами навчання у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати вправи/завдання, які пропонуються в підручнику/НМК, визначати їх цілі, типи і види та режими виконання.

Змістовий модуль 2. «Методика формування іншомовної комунікативної компетентності у ЗСО/ЗВО»

Гностичні вміння.

Формування іншомовної лексичної компетентності:

– визначати цілі, завдання та специфіку змісту формування лексичної компетентності у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати лексичний мінімум для ЗСО/ЗВО і способи його організації в підручниках;

– класифікувати лексичні одиниці за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;

– аналізувати прийоми і способи семантизації нових лексичних одиниць з урахуванням методичних труднощів їх засвоєння;

– аналізувати лексичні вправи в підручниках, визначати їх цілі, типи і види та режими виконання;

– виявляти можливості використання нової лексики в типових граматичних структурах з урахуванням засвоєного граматичного матеріалу;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування лексичної компетентності.

Формування іншомовної фонетичної компетентності:

– визначати цілі, завдання і специфіку змісту формування фонетичної компетентності у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати фонетичний мінімум для ЗСО/ЗВО і способи його організації в підручниках;

– класифікувати фонетичні явища за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;

– визначати об'єкти навчання вимови;

– прогнозувати можливі труднощі засвоєння матеріалу з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів/студентів;

– аналізувати фонетичні вправи, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі, типи і види та режими виконання;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування фонетичної компетентності.

Формування іншомовної граматичної компетентності:

– визначати цілі, завдання і специфіку змісту формування граматичної компетентності у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати граматичний матеріал і способи його організації в підручниках;

– визначати й розподіляти граматичний матеріал за рівнем методичних труднощів його засвоєння;

– визначати можливості лексичної реалізації нової граматичної структури з урахуванням засвоєного словника;

– аналізувати засоби наочності під час подачі та активізації нової граматичної структури;

– аналізувати граматичні вправи в підручниках; визначати їх цілі, типи і види та режими виконання;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування граматичної компетентності.

Формування іншомовної компетентності у техніці читання/письма:

– визначати цілі, завдання і специфіку змісту формування компетентності у техніці читання та письма у ЗСО/ЗВО;

– визначати об'єкти навчання техніки читання і письма;

– аналізувати графічний матеріал і способи його організації в підручниках;

– класифікувати графемно-фонемні зв'язки за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;

– прогнозувати можливі труднощі навчання техніки читання і письма з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів/студентів;

– аналізувати вправи для навчання техніки читання і письма, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі і режими виконання;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування компетентностей у техніці читання/письма.

Формування іншомовної компетентності в аудіюванні:

– розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування іншомовної компетентності в аудіюванні у ЗНЗ/ВНЗ;

– аналізувати і критично оцінювати навчальний матеріал з урахуванням можливих труднощів його сприймання на слух;

– прогнозувати можливі труднощі сприймання матеріалу учнями/студентами конкретного класу/курсу;

– аналізувати зміст текстів з точки зору їх соціокультурних, освітніх і виховних можливостей;

– добирати чи адаптувати аудіотексти з урахуванням рівня підготовки учнів/студентів згідно з цілями їх використання;

– аналізувати вправи і завдання для формування компетентності в аудіюванні, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі, типи і види та режими виконання;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування компетентності в аудіюванні.

Формування іншомовної компетентності в говорінні:

– розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування іншомовної компетентності у говорінні у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати мовні і психологічні особливості діалогічного й монологічного мовлення (у порівнянні);

– визначати сутність діалогічного й монологічного мовлення;

– виділяти й аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння учнями/студентами діалогічним і монологічним мовленням;

– аналізувати вправи і завдання для навчання говоріння в підручнику;

– визначати складність вправ для навчання говоріння, їх цілі, типи і види та функції в загальній системі вправ;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування компетентності в говорінні.

Формування іншомовної компетентності у читанні:

– розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування іншомовної компетентності у читанні у ЗСО/ЗВО;

– аналізувати мовні і мовленнєвий матеріал для читання з урахуванням можливих труднощів його розуміння;

– прогнозувати можливі труднощі сприймання матеріалу учнями/студентами конкретного класу/курсу;

– аналізувати зміст текстів з точки зору їх соціокультурних, освітніх і виховних можливостей;

– добирати чи адаптувати тексти з урахуванням рівня підготовки учнів/студентів згідно з цілями їх використання;

– аналізувати вправи і завдання для формування компетентності у читанні в підручнику, визначати їх цілі, типи і види та режими виконання;

– аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування компетентності у читанні.

Формування іншомовної компетентності у письмі:

- розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування іншомовної компетентності у письмі у ЗСО/ЗВО;
- аналізувати мовні і психологічні особливості письма;
- визначати сутність письма;
- виділяти й аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння учнями/студентами письмом;
- аналізувати вправи і завдання для навчання письма в підручнику;
- визначати складність вправ для навчання письма, їх цілі, типи і види та функції у загальній системі вправ;

- аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з формування компетентності у письмі.

Формування іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності:

- розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування лінгвосоціокультурної компетентності у ЗСО/ЗВО;
- аналізувати особливості лінгвосоціокультурної компетентності;
- визначати сутність лінгвосоціокультурної компетентності;
- виділяти й аналізувати труднощі оволодіння лінгвосоціокультурною компетентністю;
- аналізувати вправи і завдання для інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності у підручнику;
- визначати складність вправ для інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності; їх цілі і функції у загальній системі вправ;
- аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності.

Формування навчально-стратегічної компетентності:

- розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо формування навчально-стратегічної компетентності у ЗНЗ/ВНЗ;
- аналізувати особливості навчально-стратегічної компетентності;
- визначати сутність навчально-стратегічної компетентності;
- виділяти й аналізувати труднощі оволодіння навчально-стратегічною компетентністю;
- аналізувати вправи і завдання для інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності у підручнику;
- визначати складність вправ для інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності; їх цілі і функції у загальній системі вправ;
- аналізувати фрагменти уроків/практичних занять з інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності.

Конструктивно-планувальні вміння.*Формування іншомовної лексичної компетентності:*

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для формування і вдосконалення лексичних навичок усного і писемного мовлення на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;
- добирати й розробляти додаткові лексичні вправи, визначати їх цілі та ефективні режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;
- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію лексичного матеріалу з урахуванням специфіки способів та прийомів презентації нових лексичних одиниць на уроці/практичному занятті;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи подачі та активізації нового лексичного матеріалу з урахуванням методичних труднощів його засвоєння;
- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів подачі та активізації нового лексичного матеріалу;
- спрощувати або ускладнювати інструкції до лексичних вправ, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими лексичними вправами;
- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо формування лексичної компетентності, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

– планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування лексичної компетентності.

Формування іношомовної фонетичної компетентності:

– конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для формування і вдосконалення фонетичних навичок на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

– добирати й розробляти додаткові фонетичні вправи, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;

– здійснювати відбір, дозування і методичну організацію фонетичного матеріалу з урахуванням специфіки способів та прийомів презентації нового фонетичного явища на уроці/практичному занятті;

– застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи подачі та активізації нового фонетичного матеріалу з урахуванням методичних труднощів його засвоєння;

– відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів подачі та активізації нового фонетичного матеріалу;

– спрощувати або ускладнювати інструкції до фонетичних вправ, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими фонетичними вправами;

– визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо формування фонетичної компетентності, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

– планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування фонетичної компетентності.

Формування іношомовної граматичної компетентності:

– конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для формування і вдосконалення граматичних навичок усного і писемного мовлення на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

– добирати й розробляти додаткові граматичні вправи; визначати їх цілі, ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;

– здійснювати відбір, дозування і методичну організацію граматичного матеріалу у мовленнєві зразки і навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням специфіки способів та прийомів презентації нового граматичного явища на уроці/практичному занятті;

– обирати і застосовувати найбільш раціональні шляхи (індуктивний або дедуктивний), прийоми і способи подачі та активізації нового граматичного матеріалу з урахуванням методичних труднощів його засвоєння;

– відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів подачі та активізації нових граматичних структур;

– спрощувати або ускладнювати інструкції до граматичних вправ, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими граматичними вправами;

– визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо формування граматичної компетентності, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

– планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування граматичної компетентності.

Формування іношомовної компетентності в техніці читання і письма:

– конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для формування навичок техніки читання і письма на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

– добирати й розробляти додаткові вправи для навчання техніки читання і письма, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;

– здійснювати відбір, дозування і методичну організацію навчального матеріалу з урахуванням специфіки способів та прийомів формування навичок техніки читання і письма на уроці/практичному занятті;

– застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи формування навичок техніки читання і письма з урахуванням методичних труднощів їх формування;

– відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів формування навичок техніки читання і письма;

- спрощувати або ускладнювати інструкції до вправ для формування навичок техніки читання і письма; замінювати їх при необхідності іншими вправами;

- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо формування навичок техніки читання і письма, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування компетентностей у техніці читання / письма.

Формування іншомовної компетентності в аудіюванні / читанні:

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі практичного заняття для формування компетентностей в аудіюванні / читанні на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

- добирати й розробляти додаткові вправи для навчання аудіювання / читання, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;

- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію текстів для аудіювання / читання на уроці/практичному занятті;

- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи навчання аудіювання / читання з урахуванням складності текстів і рівня мовної і мовленнєвої підготовки учнів/студентів;

- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів формування компетентностей в аудіюванні / читанні;

- спрощувати або ускладнювати інструкції до вправ для навчання аудіювання / читання, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими вправами;

- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо навчання аудіювання / читання, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування й вдосконалення компетентностей в аудіюванні / читанні.

Формування іншомовної компетентності в говорінні / письмі:

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для розвитку вмінь говоріння / письма на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

- добирати й розробляти додаткові вправи для навчання говоріння / письма, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і цілей уроку/практичного заняття;

- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію мовного і мовленнєвого матеріалу для навчання говоріння і письма на уроці/практичному занятті;

- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи навчання говоріння і письма з урахуванням етапу навчання і рівня мовної і мовленнєвої підготовки учнів/студентів;

- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів формування компетентностей у говорінні / письмі ;

- спрощувати або ускладнювати інструкції до вправ для навчання говоріння / письма, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими вправами;

- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі практичного заняття щодо навчання говоріння / письма, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;

- моделювати навчально-мовленнєві ситуації для навчання діалогічного мовлення та комунікативні завдання для навчання монологічного мовлення учнів/студентів;

- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з формування й вдосконалення компетентностей у говорінні / письмі.

Формування лінгвосціокультурної компетентності:

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для інтегрованого формування лінгвосціокультурної компетентності на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;

- добирати й розробляти додаткові вправи для інтегрованого формування лінгвосціокультурної компетентності, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і завдань уроку/практичного заняття;

- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію навчального матеріалу з урахуванням специфіки способів та прийомів інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності на уроці/практичному занятті;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності з урахуванням методичних труднощів її формування;
- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності;
- спрощувати або ускладнювати інструкції до вправ для інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності, замінювати їх при необхідності іншими вправами;
- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;
- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з інтегрованого формування й вдосконалення лінгвосоціокультурної компетентності.

Формування навчально-стратегічної компетентності:

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі цілі уроку/практичного заняття для інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;
- добирати й розробляти додаткові вправи для інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і завдань уроку/практичного заняття;
- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію навчального матеріалу з урахуванням специфіки способів та прийомів інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності на уроці/практичному занятті;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності з урахуванням методичних труднощів їх формування;
- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності;
- спрощувати або ускладнювати інструкції до вправ для інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності, замінювати їх при необхідності іншими вправами;
- визначати умови реальної навчальної ситуації, формулювати цілі уроку/практичного заняття щодо інтегрованого формування навчально-стратегічної компетентності, вибирати оптимальну методичну стратегію їх досягнення;
- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/практичного заняття з інтегрованого формування й вдосконалення навчально-стратегічної компетентності.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння.

- раціонально й методично грамотно використовувати матеріали навчально-методичних комплексів і додаткові навчальні матеріали з метою досягнення цілей уроку/практичного заняття;
- реалізовувати на практичному занятті соціокультурний, освітній, виховний і професійний потенціал мети, змісту уроку/практичного заняття та навчальних матеріалів;
- використовувати на уроці/практичному занятті реальні і створювати навчальні мовленнєві ситуації;
- раціонально використовувати різні види опор для формування мовних і мовленнєвих компетентностей в залежності від виду компетентності, характеру мовленнєвого матеріалу і ступеня навчання;
- методично грамотно застосовувати необхідні засоби навчання;
- методично грамотно проводити навчальні і рольові ігри, проекти тощо;
- раціонально поєднувати на уроці/практичному занятті колективні та індивідуальні форми роботи, інтерактивні методи навчання тощо.

Змістовий модуль 3. «Організація процесу навчання іноземних мов і культур у ЗСО/ЗВО»

Гностичні вміння.

Визначати:

- провідні мотиви опанування учнями/студентами ІМ і культурою;
- реальний рівень володіння учнем/студентом іншомовною комунікативною компетентністю;

- рівень функціонування основних психічних процесів;
- рівень сформованості індивідуального стилю оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю;
- відповідність складності завдання рівню підготовки учня/студента.

Аналізувати:

- навчальні програми;
- цілі навчання ІМ і культури;
- компоненти змісту навчання;
- спеціальні принципи навчання;
- вимоги до рівнів сформованості мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної і навчально-стратегічної компетентностей;
- типові помилки учнів/студентів;
- структуру і зміст навчально-методичних комплексів.

Конструктивно-планувальні вміння.

- використовувати відповідні теоретичні положення в ході планування конкретного уроку/практичного заняття;
- вивчати і враховувати конкретні умови навчання;
- критично оцінювати й використовувати методичні рекомендації щодо планування уроку/практичного заняття, запропоновані в підручниках, навчально-методичних посібниках, книжках для вчителя;
- самостійно планувати урок/практичне заняття та цикли практичних занять відповідно до робочої програми;
- визначати цілі та завдання окремого уроку/практичного заняття та циклу;
- добирати, визначати перспективи і застосовувати на уроці/практичному занятті різні засоби наочності, додаткові навчальні матеріали, технічні засоби навчання;
- проектувати кінцевий результат уроку/практичного заняття та циклу і визначати об'єкти, способи і засоби підсумкового контролю і критерії оцінювання;
- розробляти додаткові вправи і завдання;
- орієнтуватися в системі усього навчально-методичного комплексу для кожного класу/курсу, у принципах розподілу та організації навчального матеріалу в підручнику у межах кожного циклу уроків/практичних занять за певною темою;
- визначати цілі самостійної позакласної/позааудиторної роботи з ІМ і культури;
- відбирати необхідний мовний і мовленнєвий матеріал і розробляти вправи і завдання для самостійної позакласної/позааудиторної роботи.

Реалізовувати:

- індивідуалізований контроль рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учня/студента;
- формування внутрішніх мотивів оволодіння ІМ і культурою;
- адаптацію навчальних завдань до рівня володіння учнями/студентами іншомовною комунікативною компетентністю;
- усунення прогалин у підготовці учня/студента;
- адаптацію запропонованих учню/студенту завдань до рівня функціонування його психічних процесів;
- удосконалення недостатньо розвинених пізнавальних процесів;
- активізацію емоційно-вольової сфери учнів/студентів;
- прийоми навчання, що дозволяють реалізовувати принципи професійної спрямованості, колективної взаємодії та індивідуалізації навчання.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння

- оцінювати й коментувати відповіді учнів/студентів згідно з вимогами програми до компетентності кожного виду;
- планувати об'єкти контролю мовних і мовленнєвих компетентностей учнів/студентів;
- планувати об'єкти контролю знань учнів/студентів;
- помічати й виправляти помилки учнів/студентів в усному і писемному мовленні, класифікувати їх щодо причин виникнення і реалізовувати заходи щодо їх усунення і профілактики;
- проводити поточний, рубіжний (модульний) і підсумковий контроль володіння підкомпетентностями іншомовної комунікативної компетентності;

- перевіряти й оцінювати письмові контрольні роботи та організувати роботу над помилками;
- вести урок/практичне заняття іноземною мовою, грамотно використовуючи різноманітні вирази класного вжитку і засоби реалізації типових мовленнєвих функцій вчителя/викладача (комунікативних намірів);
- встановлювати й підтримувати засобами ІМ і культури різноманітні мовленнєві контакти й атмосферу співпраці з учнями/студентами;
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до вимог програми відповідного ступеня та рівня мовленнєвої підготовки учнів/студентів;
- створювати доброзичливий психологічний клімат на уроці/практичному занятті з урахуванням індивідуальних особливостей студентів;
- застосовувати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої і розумової діяльності студентів;
- здійснювати на уроці/практичному занятті індивідуальний підхід до учнів/студентів та рівномірно розподіляти свою увагу між учнями/студентами різних рівнів підготовки.

Змістовий модуль 4. «Методи навчання іноземних мов і культур у ЗСО/ЗВО»

Гностичні вміння:

Аналізувати:

- наукові засади методу (соціальні, психологічні, лінгвістичні);
- методичні характеристики методу (мету, зміст, засоби, прийоми навчання);
- назву методу (суттєві характеристики);
- позитивні/негативні риси;
- сфери застосування.

Висновки. Таким чином, викладене дозволяє зробити висновок, що складовими фахового випробування мають бути інтегральна, загальні та фахові компетентності. Кожна з фахових компетентностей складається щонайменше з чотирьох компонентів: знань, навичок, умінь, готовності до оволодіння та удосконалення професійно-методичної компетентності викладача/вчителя іноземної мови тощо. Вимоги до вмінь вступників до аспірантури з дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур» мають конкретизуватися згідно до чотирьох змістових модулів і поділятися на гностичні, комунікативно-навчальні, конструктивно-планувальні та організаційні. *Подальшого дослідження*, з нашої точки зору, потребують інші параметри фахового випробування: порядок проведення, структура, критерії оцінювання рівня сформованості всіх видів компетентностей вступників до аспірантури, вимоги до реферату для вступу до аспірантури, обсяг рекомендованої літератури тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майер Н. В. Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія і методика навчання : романські мови” / Н. В. Майер – К., 2016. – 43 с.
2. Николаєва С. Ю. Типова програма навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур у вищих навчальних закладах» (Магістратура, викладач). - К. : Ленвіт, 2012. – 48 с.
3. Николаєва С. Ю. Підготовка доктора філософії: загальна характеристика освітньо-наукової програми зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». //Іноземні мови. – 2017. – № 3. – С. 36 – 47.
4. Николаєва С. Ю. Компетентності, результати навчання та форми атестації доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». //Іноземні мови. – 2017. – № 4. – С. 37– 46.
5. Николаєва С. Ю. Зміст фахового випробування до аспірантури зі спеціальності 011 Освітні/ педагогічні науки для спеціалізації «Теорія та методика навчання: германські/романські мови//World science. - 2018. - №2(30), Vol. 4 – P.52 – 60.
6. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
7. Lokhoff J. et al. (Eds.). A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles Including Programme Competences and Programme Learning Outcomes, Tuning Association, 2010. - 96 p.
8. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. ENQA, 2015. - 41 p.